Այնուհետև մնում է ինձ խորին շնորհակալութիւն յայտնել այն տիկնանց և պարոններին, որոնք միշտ համակրել են «Մանկավարժական թերթին»։ Շատ ցաւում եմ, որ մի քանի հանգամանքներ արգելք եղան ինձ շարունակելու մշակութիւնս ուսումնադաստիարակական հողի վրա, բայց և այնպէս չեմ մնում առանց յոյսի, որ մի օր դարձեալ աշխատելու եմ գցել իմ լումա ազգային գանձարանը։

Յակոբ Տէր-Յովհաննիսեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Русск. Курьеръ» լրագրում կարդում ենք հետևեալ հեռագիրը Ս. Պետերբուրգից. «Ասում են որ կոմս Լօրիս-Մելիքով նախազգուշացնում էր հանգուցեալ թագաւորին չը գնալ մարտի 1-ին զինուորաց, ի նկատի ունենալով վտանգի մասին տարածված լուրերը»։

—

«St. Petersb. Herold» լրագրում կարդում ենք որ Թագաւոր Կայսր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովիչ մարտի 3-ին պալատի մէջ ընդունելութեան ժամանակ ասաց. «Ես ընդունում եմ գահը հաստատ վճռելով աշխատել հետևել իմ Հօրը և աւարտել այն գործը, որ Նա է սկսել։ Եթէ Աստուծոյ հրամանով ինձ էլ նշանակվէր նոյն վախճանը, ինչպէս Նրան, այն ժամանակ Ես յոյս ունիմ ցոյց նոյնքան համարձակ կը լինեմ դէպի իմ Որդին, որքան համարձակ էիք դէպի իմ Հայրը»։

—

Հանգուցեալ թագաւորի թաղման հանդէսին, ինչպէս հաղորդում են Ս. Պետերբուրգի լրագիրները, գալու են Գերմանիայի թագաժառանգը, Բուլղարիայի իշխան Աղէքսանդր I. Ռումինիայի իշխանը և Շվեդիոյ թագաժառանգը։

—

«Новое Время» լրագիրը հաղորդում է որ մարտի 3-ին անյայտ անձինք կպցրին Ս. Պետերբուրգի համալսարանի պատերի վրա տպված պրոկլամացիա, որի մէջ յայտարարվում էր թագաւորի մահվան մասին և սպառնալիքներ էին յայտնվում այժմեան կայսրին։ Ուսանողները վրդովված այդ յանդգնութիւնից, պոկեցին պատից այդ պրոկլամացիա և կտոր կտոր արին այդ թուղթը։

—

Մարտի 1-ի եղեռնագործութեան ժամանակ վիրաւորված են եղել 18 անձինք, որոնցից երկուսը արդէն մեռել են. որոնք են՝ մի կազակ, և մի անյայտ անձնաւորութիւն։ Վիրաւորվածների թւում կայ մի կին, մի երեխայ և մի ֆրանսիական հրուշակագործութեան վարժարանի, որոնք փողոցում անցնում էին։ Գնդապետ Դվորժիցկի նոյնպէս վիրաւորված է։ Մի ոստիկան կորցրել է աչքը և ծանր կերպով վիրաւորված է։ Բոլոր վիրաւորվածները այս և այն հիւանդանոցներումն են պառկած։

—

Լուր տարածվեց որ պոլիցէյմէյստեր գնդապետ Դվորժիցկին արդէն վախճանվել է ստացած վէրքերից, բայց լրագիրները հերքում են այդ լուրը։ Նա փոքր առ փոքր լաւանում է։

—

Լրագիրները հաղորդում են, որ եղեռնագործութեան օրը Ս. Պետերբուրգի Վլադիմիրեան Ռուսաց քաղաքամասի փողոցներում տարածվեցան անյայտ ձեռքերով նիհիլիստական անթիւ պրոկլամացիաներ, որոնք վերաբերվում էին կատարված անցքին։

—

Ստացանք Թիֆլիսաբնակ Եւգար Աւագեանի Եղիազարեանցից նրա տարեկան վճարը յօգուտ «Միացեալ» ընկերութեան 30 րուբլ, որ պարոնը ամէն տարի մարտի 7-ին նուիրում է իր որդու ծննդեան յիշատակին։

—

Ստացանք Բաթումից, հետևեալ անձինքներից 8 րուբլ, յօգուտ Հայաստանի սովատանջների. կապիտանուհի քահանայ Տէր-Աւետիսեանից 1 ր., Աւետիս Դովլաթբէկեանից 3 ր., Տիգրան Նազարեանից 3 ր., Յովհաննէս Աբրահամեանից 1 րուբլ։ Ընդամենը 8 րուբլ։

—

Ռուս լրագիրները հաղորդում են, որ տպագրական օրէնքները վերաքննող յանձնաժողովը մշակել է տպագրական նոր օրէնքների գլխաւոր սկզբունքները։ Այժմ յանձնաժողովի նախագահ նշանակված է կոմս Վալուեվ։

—

Լրագիրները հաղորդում են որ արտաքին գործերի մինիստրութիւնը պահանջել է ռուս դեսպանից Կ. Պոլսի մէջ և ռուս հիւպատոսներից Թուրքիայում ճիշդ տեղեկութիւններ ներկայացնել Միջագետքում յայտնված ժանտախտի մասին, որպէս զի կառավարութիւնը կարողանայ գրաւել միջոցների գլխէլ Փոքր-Ասիայից ռուս սահմանները ժանտախտի անցնելուն առաջն առնելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները։ Հեռագիրը հաղորդեց, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը իր պաշտօնական լրագրի մէջ մի հրաման է հրատարակել, որից երևում է, թէ Ֆրանսիական կառավարութիւնը մի փոխառութիւն է անում ահագին գումարի։ Ամենքը հաւատացած են, որ ֆինանսական այդ նոր գործը կատարելապէս կաջողվի, որովհետև պարտք առած գումարը պէտք է ծախսվի հանրօգուտ և արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնների համար և որովհետև երկրի այդպիսի պարապայիլը մեծ արդիւնաւորութիւններ և օգուտներ են տալու։ Պարտք առած գումարի մի մասը, ինչպէս երևում է, պէտք է ծախսվի առաջին կարգի ծախսերը երկրի պատերազմական ուժերը կատարելապէս վերակազմելու համար, իսկ միւս մասը գործ կը դրվի հասարակական աշխատանքների համար։ Գերմանական լրագիրները այդ առթիւ նկատում են, որ նրանք կարող էին համակրել Ֆրանսիայի բարօրութեանը, եթէ նրա պատերազմական ծախսերը չը բռնաւորէին գերմանացի հարկատուներին, որոնք դարձեալ պիտի վճարեն նոյնպիսի ծախսերի համար։

Ֆրանսիական սենատը մի մասնաժողով ընտրեց, որ պէտք է քննէ պատգամաւորների ժողովից ընդունած տպագրական նոր օրէնքները։ Մասնաժողովի բոլոր անդամներն էլ նոր օրէնքի կողմնակիցներ են։

Անգլիական պահպանողական կուսակցութիւնը, որ նորերումս դատապարտում էր պարլամենտի մէջ Գլադստոնի քաղաքականութիւնը Աֆղանիստանի վերաբերութեամբ, այժմ մտադիր է համայնքների ժողովի մէջ բարձրացնել Կանդահարի խնդիրը։ Յուսալով իրլանդական կուսակցութեան պաշտպանութեան վրա, պահպանողականները կարծում են, որ ժողովի նշանաւոր փոքրամասնութիւնից պաշտպանած՝ նրանց առաջարկութիւնը աւելի մեծ նշանակութիւն կը տայ պարլամենտի վճռին։ Ազատամիտ կուսակցութիւնը արհամարհանքով է վերաբերում այդ հաշիւներին և լորդերի վճռին։ „Daily News" լրագիրը լորդերին համեմատում է թուղթ փաշաների հետ, որոնք ոչինչ համբաշխութիւն չունեն ժողովուրդի հետ։

Բուրերի հետ զինադադար կայացնելու լուրը շատ լաւ տպաւորութիւն գործեց Անգլիայի մէջ։ Ամենքը յոյս ունեն, որ զինադադարը խաղաղութեամբ կը վերջանայ։ Անգլիական կառավարութիւնը հրամայել է գեներալ Վուդին, որի ստանձնելու լուրը սուտ յայտնեցաւ, որքան կարելի է երկարացնել զինադադարը։ Ամենքը հաւատացած են, որ վերջ ի վերջոյ Անգլիան կը յաղթէ և որ պատերազմական գործողութիւնների շարունակելը անգլիական զէնքի պատիւը պաշտպանելու համար բոլորովին աւելորդ է։ Լոնդոնի մէջ հրատարակվող լրագիրների տեղեկութիւնների համեմատ, անգլիական մինիստրների խորհուրդը մարտի 5-ին վճռել է՝ վերադարձնել Տրանսվալի անկախութիւնը բացի ամբրիկացիներով բնակեցրած մի քանի նահանգներից, որոնց վրա Անգլիան կամենում է պահել իր իշխանութիւնը։

ԱՄԵՐԻԿԱ

—

Մարտի 4-ին Միացեալ Նահանգների նորընտիր նախագահ Հարֆիլդ սկսեց իր պաշտօնավարութիւնը և այդ առթիւ ճառ ասաց, որ Միացեալ Նահանգների իսկական նկարագիրն է։ Նա մի հայեացք գցեց Միացեալ Նահանգների առաջադիմութիւնների վրա նրանց գոյութեան հարիւրամեայ ժամանակամիջոցի ընթացքում։ Միացեալ Նահանգները այդ կարճ ժամանակամիջոցի մէջ կատարելապէս ապացուցին, որ կառավարչական բարձր իշխանութիւնը համարձակ կարելի է յանձնել ժողովուրդին։ Այժմ հիւսիսային Ամերիկայի բնակիչները մոռացել են բոլոր հին վէճերը, ապագայում մեծ գործեր կատարելու համար։ Յիշելով Նեգրների ազատութեան գեղեցիկ հետևանքները, Հարֆիլդ ասաց, որ նա բոլոր ջանքերով կաշխատի պահպանել նրանց օրէնքների և սահմանադրութեան պաշտպանութիւնը միւս քաղաքացիների հետ հաւասար։ Ամենից առաջ անհրաժեշտ է, որ Նեգրները ընտրողական

առ ալիքների մէջ։ Պառաւին, չը դուրս գալով իր գորանից, շարունակում էր հետևել նրանց։

Այդ միջոցին մասուրի մօտ արդէն սկսվում էին մրցութիւնները։ Բազմութիւնը հաւաքվել էր մի հարթ տափարակի վրա։ Դուրս էին բերել մեծ պարոնի և Արշիլ թաւադի որդու խոյերը։

—Յետ քաշվեցէք, յետ քաշվեցէք, ձայն էին տալիս բազմութեանը։

Բազմութիւնը յետ քաշվեցաւ և հարթ տափարակի վրա բացվեցաւ հրապարակի նման մի տեղ։ Նրա միջնավայրում կանգնեցրել էին երկու խոյերը միմեանցից փոքր ինչ հեռու։ Ազնուականները շրջապատել էին նրանց։ Բազմութիւնը հեռուից նայում էր։ Խոյերի աչքերը դեռ կապված էին։ Ղօտանները բաց արին նրանց աչքերը, և երկու ախոյեանները իսկոյն տեսնելով միմեանց, արձակեցին մի խուլ, սպառնական մռնչիւն։ Մեծ պարոնը կանգնած էր իր խոյի կողմում, իսկ Արշիլ թաւադի որդին կանգնած էր իր խոյի կողմում։ Նրանք, չը վստահանալով ծառաների հմտութեան վրա, սկսեցին իրանք կարգադրութիւններ անել։ Խոյերը անհամբեր կերպով տատանվում էին, այս կողմ և այն կողմ էին յարձակվում, աշխատելով իրանց շղթաները կտրել, որ պինդ բռնված էին ծառաների ձեռքում, բայց չէին կարողանում։ Այդ արգելքը աւելի գրգռեց նրանց։

—Ես մօտ եմ բերում, Արշիլ, ձայն տուեց մեծ պարոնը։

—Ես էլ մօտ կը բերեմ, պատասխանեց նա,— միայն կամաց-կամաց, չը թողնէք, որ յարձակում գործէ։

Իւրաքանչիւր կողմից խոյերին սկսեցին կամաց-կամաց մօտ տանել, մինչև բոլորովին հասան միմեանց։ Երկու ախոյեանները նախ սկսեցին հոտոտել միմեանց, յետոյ մեծ պարոնի խոյը անցաւ Արշիլի խոյի գաւակի կողմը, վերջինը անզգուշութիւն համարելով այդ, իսկոյն շուռ եկաւ և իր եղջիւրով խփեց նրա կողքը։ Այդ ստորին կատաղեցրեց մեծ պարոնի խոյին, որ նոյն կերպով պատասխանեց նրան։

—Այժմ յետ քաշվեցէք, ձայն տուեց մեծ պարոնը, ինքը բռնելով իր խոյի շղթայից և մի քանի քայլ հեռացնելով։

Արշիլը նոյնպէս յետ տարաւ իր խոյին։ Երկու ախոյեանները կանգնած էին միմեանց հանդէպ, տասն քայլ հեռաւորութեան վրա։ Նրանք այն տեսակ գայրացած էին, որ այժմ կարելի էր նրանց շղթաները բաց անել, ազատ թողնել, որ յարձակումներ գործեն։

Առաջին յարձակումը թոյլ էր։ Նրանից յետոյ իրանք խոյերը յետ-յետ քաշվեցան, և ուժգին արագութեամբ վազելով միմեանց վրա, գլուխ գլխի և եղջիւր եղջիւրի զարկեցին։ Չորս կողմից լսվում էին քաջալերական ձայներ։— Ա՛յ, գօչաղ, այ, գօչաղ, ասում էր մեծ պարոնը իր խոյին։ Նոյն խրախոյսներով ոգևորում էր Արշիլը իր խոյին։

Խոյերը կրկին յետ-յետ քաշվեցան, և այժմ աւելի լայն տարածութեան վրա կանգնելով, կրկին մի աւելի սաստիկ յարձակում գործեցին, ճակատ ճակատի զարկելով։ Եթէ քար լինէր նրանց գլուխների փոխարէն, կարող էր իսկոյն փշրվել, բայց նրանք, կարծես, ամենևին ցաւ չը զգալով, շուտով բաժանվեցան նոր յարձակում գործելու համար։

—Մերը կը յաղթէ, ասաց ավրուչին մեծ պարոնին,—Արշիլի խոյը այս անգամ փոքր էր մնում, որ պիտի ցած գլորվէր։

—Այդ ձեր աչքերին այնպէս երևաց, ավրուչի, պատասխանեց Արշիլը, որ աւելի էր կատաղած, քան թէ իր խոյը,—շուտով կը տեսնենք, թէ որը կը յաղթէ։

Այդ միջոցին խոյերը կատարեցին երրորդ յարձակումը և այնուհետև նացգամները (*) սկսեցին աւելի արագ և շուտ-շուտ կրկնվել։ Բայց երկու ախոյեանները ես դեռ մնում էին անպարտելի։ Նրանք այժմ աւելի հեռանում էին միմեանցից, որպէս զի իրանց յարձակման թափը աւելի ուժգին, աւելի սաստիկ և աւելի տարափելի լինի։

Բայց բազմութեան ուշադրութիւնը այժմ դարձաւ դէպի մի ուրիշ կողմ։ Գետի եզերքից լսելի եղան խառնաձայն աղաղակներ. «խեղդվեցաւ... խեղդվեցաւ»... գոչում էին հեռուից։

—Թող էլ խեղդի, թող խեղդվի, ես պիտի վերջացնեմ կռիւը, ասաց մեծ պարոնը, նորից խրախոյսներ տալով իր խոյին։

Բազմութիւնը սկսեց վազել դէպի գետի կողմը։ Բայց ազնուականները դեռ շրջապատել էին խոյերին և անհամբերութեամբ սպասում էին կռուի վախճանին։

«Խեղդվեցաւ... Թամարը խեղդվեցաւ»... այժմ սկսեց պարզ լսելի լինել։

—Վա՛յ, ա՜խ հայրենի... Թամարը... գոչեց ավրուչին, վազ տալով դէպի գետի կողմը։

Մի քանի քայլ հեռանալով, նրա ծնկները թուլացան և ընկաւ գետնի վրա։ Բոլոր ազնուականները, նրան նոյն դրութեան մէջ թողնելով, շտապեցին դէպի գետակը։ Այժմ մեծ պարոնն էլ Արշիլը ու միւս ազնուականների հետ փութացին օգնութեան հասնելու։

Գետը կատաղած էր։ Հարիւրաւոր մարդիկ լողում էին պղտոր ալիքների մէջ և որոնում էին անբախդ աղջկայ դիակը։ Ազնուականները ապշած, սարսափած, չը գիտէին թէ ինչ պէտք էր անել։ Լեան թաւադի որդին երեխայի նման լաց էր լինում։ Թամարի խորթ մայրը անիծում էր «անզգամին»։ Պառաւ իշխանուհին աղօթում էր։ Մեծ պարոնը իր ձեռքի գաւազանով ծեծում էր գլուխգեներին, հայհոյանքներ էր արձակում, հրամայելով, որ ջուրը մտնեն, թէև առանց նրա հրամանին էլ հարիւրաւոր մարդիկ ջրի մէջն էին։ Ամբողջ ազնուականներից միայն Արշիլը, ուշադրութիւն չը դարձնելով իր կնոջ Մելանիայի աղաչանքին, մերկացաւ և նետվեցաւ գետի մէջ, գուցէ կարող լինէր ազատել խեղդվողին։

Թամարի հետ գտնվող օրիորդներից մի քանիսը ուշաթափ էին եղած, և ընկել էին այստեղ ու այնտեղ, իսկ մի քանիսը, որ աւելի պինդ սիրտ ունէին, վազելով հասան ազնուականների մօտ, և արտասուքը աչքերում պատմում էին, թէ որտեղից և ինչպէս նա ընկաւ գետը։ Բոլորը շուարած լսում էին։ Ամբոխից բազմութիւնը գոռում, գոչում էր, ձայն էր տալիս լողորդներին, հասկացնելով, թէ գետի որ կողմում պէտք էր որոնել։ Սրանք ջրասոյզ շների նման սուզվում էին, ջրի տակն էին մնում, ու մանք տարվում էին ալիքից հոսանքի հետ։

Այդ ընդհանուր տագնապի և խռովութեան րոպէում, մեծ եղաւ բոլորի զարմանքը, երբ տեսան մի լողորդ, ջրի տակից դուրս գալով իր հետ բերում էր մի դիակ։ Նա մի ձեռքով կոհակների հետ կռուելով, միւսով բռնած ունէր դիակը, աշխատում էր մօտենալ ափին։ Այդ միջոցին ալիքների մի նոր յարձակում, տակն ու վրա տալով, երկուսին էլ տարաւ դէպի յատակը։ Մի քանի վայրկեանից յետոյ կրկին յայտնվեցաւ նա ջրի երեսին, դիակը բռնած ունենալով ձեռքին։ Ամեն կողմից լսելի եղան ցնծութեան աղաղակներ։ Միւս լողորդները շտապեցին նրան օգնութեան հասնել։ Բայց մինչև նրանց հասնելը, նա դուրս եկաւ ափի մօտ և անշնչացած մարմինը դրեց ցամաքի վրա։

—Կեցցէ՜ Դաւիթը, կեցցէ... գոռաց ամբողջ բազմութիւնը։

(Կը շարունակուի)

*) Նացգամ նշանակում է ախոյեանների ճակատ ճակատի խփելը։

նոյն իրաւունքները ունենան, ինչ որ պարոնները ունեն։ Պէտք է միջոցներ գործադրել, որ ընտրութիւնների ժամանակ խաբէբայութիւններ չը լինեն։ Նախագահը առանձին ուշադրութիւն դարձրեց կրթութեան տարածելու անհրաժեշտութեան վրայ. վերջին վիճակագրութիւնից երևաց, որ ընտրողների և նրանց երեխաների ագիտութիւնը աւելացել է։ Եթէ այդպէս շարունակվի, հանրապետութեան անկումն անփոփոխելի կը դառնայ։ Այժմեան սերունդը պէտք է կրթէ ապագայ սերունդին, որպէս զի նրանք ընդունակ լինեն իրանց կառավարել։ Այս բարերար գործը կատարելու ժամանակ պէտք է մոռանալ կուսակցութիւնների և ցեղերի զանազանութիւնը։ Աւետրի մասին խօսելով, Հարֆիլդ ասաց, որ երկրի այժմեան բարօրութիւնը օրինակելի է։ Այդ հանգամանքը մեծացնում է նրանով, որ հունձերը առատ են եղել և պետութեան կրեդիտը մեծ է։ Նախագահը խոստացաւ, որ իր կառավարութեան ժամանակ նա կաշխատի փինանսական ամեն տեսակ վնասների առաջն առնել։ Երկրագործական շահերի վրայ պէտք է աւելի մեծ ուշադրութիւն դարձնել։ Այնուհետև Հարֆիլդ ասաց, որ անհրաժեշտ են մի քանի վերանորոգութիւններ և խնդրեց պատգամաւորներին պաշտպանել նոր կառավարութեանը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները։ Գերմանական ներքին գործերի մինիստր կոմս Էյլենբուրգ վերջապէս ստացաւ իր խնդրած հրաժարականը։ Իշխան Բիսմարկ պատմեց այն մարդոց, որ իրան թոյլ էր տալիս մինիստրների խորհուրդի մէջ յայտնել իր կարծիքները, որ իրան մինիստր էր համարում և ոչ թէ պետական կանցլերի ծառայ։ Իշխան Բիսմարկի համոզմանութեանը չափ չը կայ։ Նա ուշադրութիւն չէ դարձնում ոչ մինիստրների վրա, ոչ գերմանական սահմանադրութեան և ժողովների վրա։ Նա բացարձակ յայտնում է իր հակասահմանադրական կարծիքները, այնպէս որ բաղդախնդութեամբ գրագէտ գերմանացիները էլ չեն գտնում այդ ծանր դրութիւնից։

Բիսմարկի այդպիսի համոզական քաղաքականութիւնը անտարբեր դարձրեց գերմանական պարլամենտին, որի դրութիւնը կատարելապէս անտանելի է։ Ազգային ժողովների օրէնսդրական գործունէութիւնը դադարել է։ Օրէնսդրական ժողովների ամենաշխատասէր անդամները թողել են իրանց գործերը, տեսնելով, որ իրանց աշխատանքը ապարդիւն է անցնում, քանի որ Բիսմարկ առանձին կերպով նայում է երկրի սահմանադրութեան վրա։ Պարլամենտի հրատարակած օրէնքները, որոնց նա տարիներով մշակել է, մերժվում են Բիսմարկի պատասխան մի ձևով։ Նախկին օրէնսդրական ժողովներից մերժված կառավարչական օրինագծերը նորից առաջարկվում են պարլամենտի քննութեանը։ Երեք տարի առաջ Բիսմարկ յայտնում էր, որ առանց պարլամենտական նշանաւոր մեծամասնութեան նա անկարող է կառավարել երկիրը, իսկ այժմ նա մի առանձնաւոր է դառնում, որ կառավարում է իր ցանկութիւնների և հայեացքների համեմատ։ Այդ է պատճառը, որ գերմանական քաղաքագէտները անհանգստութեամբ են նայում ապագայի վրա և դա չափազանց ծանր է դարձնում Գերմանիայի քաղաքական դրութիւնը, որովհետև երկրի վիճակը այժմ կախված է մի մարդու կամքից, որ չը նայելով իր ընդունակութիւններին, կարող է անուղղելի սխալներ գործել։

ՖՐԱՆՍԻԱ

Պատգամաւորներին ընտրելու նոր ձևի հարցը Ֆրանսիայի մէջ առիթ տուեց պատգամաւորների ժողովի արմատական կուսակցութեանը հարց բարձրացնել Ֆրանսիական սահմանադրութիւնը վերաքննելու մասին։ Լիոնի պատգամաւոր Բարօդէ այդպիսի մի առաջարկութիւն ներկայացրեց պատգամաւորների ժողովին, որ ստորագրված է արմատական կուսակցութեան 30 անդամներից։ Այդ կուսակցութիւնը կամենում է փոփոխել սահմանադրութիւնը իր ուղղութեան համեմատ։ Բարօդէ և նրա կուսակիցները կարծում են, որ այժմեան սահմանադրութիւնը բաւականաչափ ժողովրդական չէ։ Բացի այդ հարց է բարձրացվում նոյնպէս և Ֆրանսիական սենատի մասին։ Լրագիրները այն կարծիքի են, որ այդ առաջարկութիւնը չի աջողվի և եթէ նա ընդունվի պատգամաւորների ժողովից, սենատը անշուշտ կը մերժի նրան։ Այդ խնդրի դէմ ձայն կը տան բոլոր կուսակցութիւնները բացի արմատականներից։

Ֆրանսիայի խաղաղասիրական տրամադրութիւնը, որ յայտնվեցաւ պատգամաւորների ժողովի մէջ եղած վիճաբանութիւնների ժամանակ, առիթ է տալիս „République Française“ լրագրին հետևեալ դատողութիւններն անել։ Պատգամաւորների ժողովը կատարելապէս իրաւացի է, գործելով երկրի ցանկութեան համեմատ։ Նա գիտէ, թէ Ֆրանսիական ժողովուրդը ինքը կամենում է անցրնել իր արիւնը և դրամը և երբէք համաձայնութիւն չի տայ այնպիսի մի քաղաքականութեան, որ Ֆրանսիային կը ձգի անդունդ և վտանգաւոր ձեռնարկութիւնների մէջ։ Այնպէս է նայում երկիրը խաղաղութեան և պատերազմի հարցին, որի պատճառով կուսակցութիւնները պարտաւոր են բարձրացնում արտաքին գործեր անելու համար։ Հանրապետական Ֆրանսիան պատերազմը երբէք իր վերջնական նպատակը չէ համարել և նրան չէ մտցրել իր պրոգրամի մէջ։ Ժողովրդական կառավարութիւնը պէտք է պահպանի խաղաղութիւնը և պաշտպանի մեր աշխատասէր ու խնայող ժողովուրդը պատերազմի արկածներից։ Այս բոլորը ճշմարտութիւն է, որի հետ համաձայն է պատգամաւորների ժողովը։ Քանի որ դրութիւն ունեն Ֆրանսիայի այժմեան հեղինակութիւնները, ոչ թէ միայն պատերազմն է անհարկելի, այլ և որ և է վտանգաւոր ձեռնարկութիւն։

ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմից հաղորդում են հետևեալ տեղեկութիւնները Իսկիա կղզու վրա պատահած երկրաշարժի մասին։ Իսկիան գտնվում է Նէապոլից ոչ հեռու։ Երկրաշարժը բոլորովին քանդեց Կազամիչիոլա անուանված տեղը, որտեղ հաւաքվում էին ծովի մէջ լողանալու համար։ Երկրաշարժի հարուածները այնքան ուժեղ էին, որ նրանք քանդում էին ամբողջ շինութիւններ։ Փողոցների մէջ առհասարակ ճեղքեր էին կազմվում։ Բնակիչները սարսափած դուրս էին թափվում տներից, բղաւում էին և փնտռում էին իրանց բարեկամներին։ Կղզու զօրքերը իսկոյն ուղևորվեցան սարսափահարածների բնակեցրած տեղը։ Զինուորները աւերակների տակից կիսակենդան մարդիկ էին հանում։ Նրանք ստիպված էին ընդդիմադրել սարսափած կանանց, որոնք չէին թոյլ տալիս վիրաւորվածներին հիւանդանոցը տեղափոխել։ Գիշերը աշխատանքները դադարեցրին մինչև հասաւ Նէապոլից մի խումբ, որ ջահերի լուսով շարունակում էր աշխատել։ Մինչև առաւօտ աւերակների տակից 50-ից աւելի դիակներ հանեցին։ Ցերեկով ծովի ափին առուների նման թափառում էին ամեն բանից զրկված բնակիչները։ Մաքսատան մէջ դիակների կոյտեր էին հաւաքված։ Վիրաւորվածները տեղափոխվում էին Նէապոլի հիւանդանոցները։ Բնակիչներից շատերը երկիւղից խելագարվել են։ Կառավարութեան հրամանի համեմատ վնասվածներին դրամ է բաժանվում։ Կազամիչիոլայի 400 բնակիչները զրկվեցան իրանց ամբողջ գոյքից և աղքատացան մնացին։ Նէապոլի մէջ մեծ շփոթ էր տիրում։ Մարտի 8-ին գտնված է 175 մեռած դիակներ, սա 100 մարդ դեռ գտնված չէին։ Նէապոլի խմբագրութիւնների կողմը կարօտեալներին հաց է բաժանվում։ Մարտի 8-ին գիշերը մի նոր երկրաշարժ եղաւ, որ քանդեց մնացած շինութիւնները։

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մէճմուայը լրագիրն իւր շաբաթ և երկուշաբթի աւուրց թիւերուն մէջ Վանէն ստացած երկու նամակներ հրատարակած է, մին յունվար 17, միւսն յունվար 20 թուականով։ Իրաց վիճակն, քառ յիշեալ նամակաց, խիստ տխուր է Արճիշոյ, Շատախի, Մոկսի, Բաղէշի և Աղաշկերտի կողմերը։ Նամակագիրն անուններ, թուականներ և այլ մանրամասնութիւններ տալով հարստահարական բազում դէպքեր կը յիշէ, որոց թարգմանութիւնը զանց ընելու կարևոր պատճառներ ունինք մեք։ Թղթակիցը կըսէ թէ, եւրոպական համաձայնութեան անյաջողութեան չնորհիւ՝ Հայաստանի եւրոպական հսկողութեան ակնկալութիւնն ոչինչ է այժմ տեղական իշխանութեան աչքին, և կուզէ գիտնալ թէ „Հայաստանի խեղճ քրիստոնէից իրաւունքներն ո՞վ պիտի պաշտպանէ“, և նմանօրինակ խօսքեր կընէ։

Նոյնեալ թղթակցութեան մէջէն՝ կըքաղենք հետևեալ լուրը կենդօրինակաբար.

Պարսից պատգամաւորութիւն մի հասաւ Վան, բաղկացեալ աւստրիացի սպայէ մի Պ. Ֆոն Լոյթներ, Միրզա Ռիզա խանէն, որ Շահին թիկնապահն է, և Միրզա Ալի խանէն, որ Դաւիլեմցի պարսից վաճառական մ'է։ Սոցա կընկերանան բազմաթիւ պարսիկ խաղախներ։ Սոցա պաշտօնն է Օսմ. կառավարութեան հետ բանակցիլ Շէյխ Ուպէյտուլլահի ապստամբութեան վրայ։ Կ'ըսուի թէ այս պարսից պաշտօնեայք կը պահանջեն որ Շէյխը պարսկական իշխանութեանց յանձնուի և նորա պատճառու Պարսից կրած բոլոր վնասներն Օսմ. կառավարութենէն վճարուին, և սահմանագլխի երկու կողմերուն վրայ խիստ հսկողութիւն ի գործ դնել արամադրող զօրագիր մ'բաշարադրուի—Շէյխ Ուպէյտուլլահ յառաջիկայ գարնան համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ, և շրջաբերականներ կը գրէ բոլոր քուրդ ցեղոց՝ իւրեան հետ միանալու հրաւիրելով զնոսա։ Շէյխին այս գաղտնի նամակներէն մի քանին ալ Օսմ. իշխանութեանց ձեռքն անցած են։ Զրոյց կայ թէ Նեստորականաց գլուխ Մար-Շիմոն և այդ հասարակութենէն 15 Մելիքներ Պարսից դէմ օգնութիւն խոստացեր են Շէյխին։

Այժմ տարածուած խրօղութիւն մ'է թէ պարսկական կառավարութիւնը Շէյխ Ուպէյտուլլահին պարսից իշխանութեանց յանձնումը պաշտօնապէս խնդրած է Բ. Դռնէն։

Մինչև անգամ, Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Մօհսին խան միւս դեսպաններէն խնդրած է պաշտօնապէս, որ Շէյխ Ուպէյտուլլահի յանձնման խնդրոյն դէմ տան Բ. Դրան քով։

(Մասիս)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Русск. Курьеръ» լրագրում կարդում ենք Լոնդոնից ստացած մի հեռագիր, որով հաղորդվում է թէ Գլադստոն յանձնել է անգլիական պետական կանցլերի գանձապետի պաշտօնը այժմեան Կ. Պոլսի դեսպան Գօշէնին։

—Լրագիրները հաղորդում են որ ֆրանսիական սենատը և պատգամաւորների ժողովը յայտնեցին ցաւակցութիւն Ռուսաստանին կայսր Աղէքսանդր Նիկոլայևիչի մահվան մասին։ Մահվան լուրը ստանալու օրը սենատը և պատգամաւորների ժողովը միաձայն վճռեցին փակել իրանց այն օրվայ նիստերը։

—Անգլիական լորդերի և համայնքների ժողովը յայտնեցին ցաւակցութիւն ռուսաց կայսրի մահվան առիթով։

—Գերմանական ռայխստագի նախագահը ներկայացաւ Վիլհելմ կայսրին և ռայխստագի կողմից յայտնեց կայսրին ցաւակցութիւն նրա քրոջ որդու մահվան առիթով։ Բեռլինում նշանակված է սուգ երեք շաբաթ շարունակ։ Բեռլինի զօրանոցները ռուսաց կայսրի մահվան առիթով զարդարվեցան սև դրօշակներով։ Կայսրի թաղմանը ներկայ գտնվելու համար կերթան Ս. Պետերբուրգ պատգամաւորները այն պրուսական գնդերի, որոնց շէֆը վախճանված կայսրն է եղել։

—Աւստրիական կայսրը ինքն անձամբ գնացել է Վիեննայի ռուս դեսպանի մօտ, նրան իր ցաւակցութիւնը յայտնելու Աղէքսանդր կայսրի մահվան առիթով։ Աւստրիական ռայխսրատի մէջ Ռիգէր պատգամաւորը առաջարկեց յայտնել համակրութիւն և ցաւակցութիւն Ռուսաստանին, բայց ռայխսրատը հրաժարվեց ընդունել Ռիգէրի առաջարկութիւնը, յայտնելով որ իրաւունք չունի խառնվել միջազգային գործերի մէջ։ Ռայխսրատի գերմանական կենտրոնական կուսակցութիւնը յայտնեց իր զայրացումը մարտի 1-ի եղեռնագործութեան առիթով։

—Իտալական պարլամենտը յայտնեց իր ցաւակցութիւնը Ռուսաստանին և կայսր Աղէքսանդր Աղէքսանդրովիչին։

—Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովում, երբ Գամբէտտա առաջարկեց փակել ժողովի նիստը ռուսաց կայսրի մահվան առիթով, ծայրայեղ արմատական կուսակցութեան մի պատգամաւոր պահանջեց որ քուէարկվի փակելու հարցը։ Գամբէտտա պատասխանեց որ այդ տեսակ դիպուածներում անտաշտութիւն կը լինէր քուէարկել հարցը, այլ պէտք է միաձայն փակել նիստը և որ Նապոլէոն III-ի կայսրութեան ժամանակ ֆրանսիական օրէնսդիր ժողովը միայն անգամ փակեց իր նիստը ամերիկական հանրապետութեան նախագահ Լինկոլնի մահվան առիթով։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 11 մարտի։ Դատաստանը Րիսակովի և երեք միւս չարագործների վրա նշանակված է մարտի 18-ին։ Դատապարտվածներին երէկ յանձնվեցաւ մեղադրական թուղթը։ Հաւաքված են 60 վկաներ, որոնցից 11 էքսպերտներ են։ Համալսարանական դատաստանը վճռեց՝ պրոկլամացիաներ տարածող ուսանողին հեռացնել երեք տարով համալսարանից, զրկելով նրան մի այլ համալսարան մտնելու իրաւունքից, իսկ միւս ուսանողին կալանաւորել եօթ օրով, որոնք դատաստանին էին ներկայացած իրանց ընկերների խնդրի համեմատ։ Ասում են, որ երէկ մի շատ նշանաւոր յանցաւոր է կալանաւորված։

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ